

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ŞEHİR EKONOMİSİNE ETKİLERİ: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

*The Impact Of University Students To The City Economy:
The Case Of Kocaeli University*

Elif PACOLARI

Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, elifpacolari@gmail.com

Kadir ÖZBAY

Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, kozbay95@gmail.com

Özlem SARAÇ

Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, o.ozlemsarac@gmail.com

Özet

Günümüzde üniversitelerin temel amaçlarından biri bireysel gelişimin yanında buldukları bölgelerin sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda da gelişmelerine katkı sağlamalarıdır. Sağladıkları bu katkılar doğrudan olabileceği gibi dolaylı da olmaktadır. Çalışmamızda Kocaeli Üniversitesinin Kocaeli'nin şehir ekonomisine katkılarını ortaya çıkarabilmek için Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin harcama eğilimlerine yönelik analiz yapılmıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında 400 öğrenci ile yapılan anket verileri SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, 2018 yılında öğrenciler Kocaeli şehrinde aylık kişi başı ortalama 1.222,29 TL harcarken bu oran yıllık bazda 9.778,32 TL olmuştur. Kocaeli Üniversitesinde eğitim-öğretime devam eden 81.000 öğrenci olduğu göz önüne alındığında ise öğrencilerin Kocaeli ekonomisine yılda toplam 792.043.920,00 TL katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli Üniversitesi, Şehir Ekonomisi, Harcama Eğilimleri, Öğrenci

Abstract

Nowadays, one of the basic aims of universities is to contribute to the development of socio-cultural and economic areas of the regions along with individual development. These contributions can be direct or indirect. In our study, the spending trends of Kocaeli University students were analysed in order to reveal the contributions of Kocaeli University to the city economy. The survey data of 400 students in the 2017-2018 academic year were analyzed using the SPSS programme. According to the findings of the study, in 2018, the students spent an average of 1,222,29 TL per person per month in Kocaeli and 9,778,32 TL per year. It can be concluded that since there are 81.000 students at Kocaeli University, their contribution to the economy of Kocaeli is a total of 792.043.920,00 TL annually.

Keywords: Kocaeli University, City Economy, Spending Trends, Student

GİRİŞ

Üniversiteler buldukları bölgelerde var olan yapıyı değiştirebilmektedirler. Bu değişimlerin başlıcaları öğrencilerin o bölgeye gelmesiyle demografik yapının değişimi ve sosyo-kültürel anlamda gerçekleşen değişimlerdir. Tüm bu değişimlerin getirdiği bir diğer değişim de ekonomik anlamda gerçekleşmektedir. Üniversiteler buldukları bölgede ekonomik gelişmeyi sağlayarak hem yerel hem de ulusal ekonomiyi kalkındırmaktadır. Bu yüzden günümüzde üniversitelerin misyonlarından biri de buldukları bölgenin ekonomisine katkı sağlamaktır. Üniversitelerin sağladığı ekonomik katkılar hem doğrudan hem de dolaylı yoldan olabilmektedir. Türkiye’de de 90’lı yıllardan sonra hemen hemen her ilde bir üniversite açılması; illerin kalkınmasında önemli rol oynamıştır. Bu illerden birisi de Kocaeli’dir. 1992 yılında Kocaeli’de kurulan Kocaeli Üniversitesi bünyesindeki birçok fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarıyla yaklaşık 81 bin öğrenciye sahip olup Kocaeli ilinin ekonomik anlamda kalkınmasında önemli etkilere sahiptir.

Kocaeli Üniversitesinin öğrenci sayısının büyüklüğü üniversitenin yerel ekonomiye yarattığı etkinin değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir. Öyle ki; araştırmamızda Kocaeli Üniversitesinde okuyan öğrencilerin yerel ekonomiye olan katkısını belirleyebilmek için Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin harcama eğilimlerine yönelik analiz yapılmıştır. Analiz yapılan öğrenciler 2017-2018 eğitim öğretim yılında üniversitenin sosyal bilimler alanında öğrenim görenlerden seçilmiştir. Tabakalı örnekleme yöntemine göre sosyal bilimler alanında eğitim veren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), İletişim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinden toplam 400 katılımcıya anket uygulanarak araştırmaya dâhil edilmiştir. Anket formu oluşturulurken Kaşlı ve Serel (2008)’in çalışması temel alınmış, dönemin şartları göz önünde bulundurularak katılımcılara yöneltilen sorularda bazı ekleme ve çıkartmalar yapılmıştır.

1. ÜNİVERSİTELERİN ŞEHİR EKONOMİSİNE ETKİSİ

Ekonomik büyüme ve adaletli bir gelir dağılımı; gelişmekte olan ülkelerin gerçekleştirmek istedikleri ekonomik politika amaçları içinde en önemli iki etkidir. Her ne kadar hızlı ekonomik büyümenin gerçekleşebilmesi için bu iki amaç arasında tercih yapılması gerektiği ve gelir dağılımındaki bo- zulmalara katlanılması gerektiği savunulsa da bu iki kavram ülkelerin ekonomik politika amaçlarını oluşturmaktadır (Baş, 2001: 49). Ekonomik etki; kurumun var olduğu bölgede mevcut ekonomik faaliyet ile kurum olmadan önceki mevcut olan seviye arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır.

Bu etki, hem yıllık ekonomik faaliyet akışlarındaki farklılıklar olarak hem de bölgenin insan sermayesi ve teknolojik stokları üzerindeki etkileriyle ölçülebilmektedir (Beck vd., 1995: 246).

Ekonomik etkilere katkı sağlayan en büyük kurumlardan biri üniversitelerdir. Günümüzde üniversiteler yalnızca bilgi üreten değil, bilginin yanında var oldukları bölgelere sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan birçok katkı sağlayan kurumlar haline gelmiştir. Bu işlevleriyle üniversiteler şehirlerin ekonomileri için önem arz eden iktisadi aktör olarak yer alırlar (Akçakanat, 2010: 175). Bütün üniversitelerin misyonlarında kaliteli öğretimin yanında başka katkıları da bulunmaktadır. Ancak üniversitelerin bölgesel ekonomi içerisinde yer almasında şu özellikleri önem taşımaktadır (Glasson, 2003: 25):

- Bölgesel istihdama katkısı ve önemli büyüme potansiyelleri
- Bölgedeki öğrenime katılımın arttırılmasını sağlaması
- Uluslararası bağlantılar oluşturmak için yabancı öğrenci alımı
- Bölge işletmeleriyle işbirliği
- Toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmak için akademik kaynakların kullanılması.

Üniversitelerin var oldukları bölgede araştırma, eğitim ve topluma sunulan hizmet başlığı altında üç ana görevi ile bölgesel etkiler üretebilmektedirler. Üniversite faaliyetlerinin doğrudan veya dolaylı sonuçları olarak üretilen bu bölgesel etkiler farklı bölgesel alt sistemlere göre sınıflandırılabilir (Tavoletti, 2007: 4):

- Siyasal etkiler (akademisyenlerin ve öğrencilerin yerel siyasal hayata katılımı)
- Demografik (var olan nüfus ve hareketliliği) etkiler
- Ekonomik etkiler
- Altyapıya olan katkıları (konut, ulaşım, kütüphaneler gibi)
- Kültürel etkiler
- Eğitimsel etkileri (katılım oranı ve eğitim kalitesi)
- Sosyal çevreye etkileri (yaşam kalitesi, eğlence endüstrisi, öğrencilerin ve akademisyenlerin sosyal yaşam üzerindeki etkisi)

Bu alt sistemler doğrudan ve dolaylı olarak çeşitli şekillerde birbirleriyle ilişkilidir. Örneğin, üniversitenin siyasi alt sistemin kültürel alt sistem üzerinde etkisi olabilir. Bunun dışında ekonomik durumlar nedeniyle yaşanan göç artışı gibi ekonomik alt sistem demografik alt sistemi etkileyebilir. Ekonomik alt sistemden doğrudan etkilenen demografik alt sistem ekonomik alt sistemi ve kültürel alt sistemi etkileyebilir ve bu süreç yeniden tekrarlanabilmektedir (Tavoletti, 2007: 4). Pellenbarg ise üniversitelerin ekonomiye etkisini ve bu alandaki sınıflandırılmasını tanımlamak amacıyla Lambooy'un modelinden esinlenerek Tablo 1'i oluşturmuştur (2005: 6):

Tablo 1: Üniversitelerin Ekonomik Etkilerinin Sınıflandırılması

Üniversitelerin Ekonomik Etkisi	Örnek
Üniversite İstihdamı	Üniversitede ve ilgili kurumlardaki iş sayısı
Üniversitenin geliri	Devlet katkıları, öğrenim ücretleri, finansal faydalar, örneğin; kitap satışları yapmak
Üniversite harcaması	Üniversite tarafından mal ve hizmet alımı
Üniversite çalışanlarının gelir ve harcamaları	Ücretler, maaşlar ve sosyal güvenlik maliyetleri. Mağazalar, eğlence ve kültür ile toplu taşımaya ilişkin harcamalar
İşgücü piyasası etkileri	Eğitilmiş işgücü, yüksek verimlilik etkisi
Kurumdan ayrılma (Spin-off)	(Eski) öğrenciler ve üniversite çalışanları tarafından kurulan akademik bilgi ve teknolojiyi istihdam edip etmedikleri
Bilgi pazarlaması	Fikirlerden ve kurslardan patentlere bilginin çeşitli şekillerde satılması

Kaynak: Pellenbarg, 2005

Tablo-1'de yer aldığı gibi üniversiteler bireysel, sosyal ve ekonomik gibi alanlarda çift yönlü faydalar sağlamaktadır. Üniversiteler bireye, topluma, kurulduğu şehre faydalar sağladığı gibi toplum ve şehir de üniversitelere fayda sağlamaktadır. Bu bakımdan üniversiteler endüstri, yiyecek, giyim, ulaşım, kırtasiye, sağlık, barınma gibi hem kendi harcamaları hem de öğrencilerin harcamalarıyla birçok sektörü etkilemektedir (Görkemli, 2009: 182). Bunun dışında eğlence mekânlarının açılması, kültür ve spor alanlarında yapılan uygulamalar ve farklı şehir ve kültürden gelen personel ve öğrencilerin yerel halkla ilişkileri şehrin sosyo-kültürel anlamda gelişmesini de sağlamaktadır (Erilli, 2018: 85).

Hem gelir gider akışları hem de istihdam açısından önemli ekonomik birimler haline gelen üniversitelerin ekonomiye doğrudan ve dolaylı katkıları bulunmaktadır. Doğrudan etkiler, üniversitenin üretken faaliyetleriyle ilgiliyken; dolaylı etkiler de insan sermayesi stokunun ve çeşitli dış etkenlerin iyileştirilmesiyle ilgilidir (Bleaney vd., 1992: 305). Doğrudan katkılar üniversitelerin akademik ve idari personeline yapmış olduğu ödemeleri, istihdam katkısı da akademik ve idari personel istihdamı gibi üniversitenin kendi istihdamını ifade etmektedir. Dolaylı katkı ise üniversite için gerekli ürün ve hizmet akışını sağlayan sektörlerin istihdama ve gelir artışına fayda sağlamasıyla oluşmaktadır. Üniversite ve öğrenciler için bölge ekonomisinde yapılan tüm harcamalar ekonomiye dolaylı katkı sağlamaktadır (Erkekoğlu, 2000: 214).

Doğrudan ve dolaylı etkilere ek olarak, üniversitenin toplam ekonomik etkisi de göz önünde bulundurulmalıdır. Üniversitelerin toplum üzerindeki toplam etkisi doğrudan, dolaylı ve uyarılmış katkılardan oluşmaktadır. Üniversite sayesinde bölgede yapılan harcamalar çarpan etkisiyle toplam gelirden artışa neden olmaktadır (Bonner, 1968: 339).

Görüldüğü gibi üniversiteler temel de bilim ve eğitim başlığı altında faaliyet gösterse de şehir ekonomisine katkılarıyla da ön plana çıkmaktadır. Üniversitelerin şehir ekonomisine olan katkısının artması için doğru stratejilerin uygulanması gerekmektedir. Üniversitelerin hangi şehirde kurulacağı kararı verilirken; bu şehirlerin tarihi, kültürel ve ekonomik yapısına en uygun hangi fakültelerin, yüksekökol ve bölümlerin açılacağı iyi seçilmelidir. Bu sayede hem yerel ekonomi hem de ulusal ekonominin gelişimi desteklenecektir (Çatalbaş, 2007: 98).

1.1. Türkiye'deki Üniversiteler ve Kocaeli Üniversitesi

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye ekonomik ve siyasal anlamda devletçi bir yapı uygulamıştır. Ekonomik gelişmeyi sağlamak amacıyla, özellikle 80'li yıllarda özel sektörün yetersiz kaldığı hatta bazı alanlarda varlığının en az olduğu dönemde paternal (baba) devlet anlayışı hâkim olmuştur. Bu anlayışla devlet ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi için plan ve program çerçevesinde tüm kurumlara egemen olmuştur ve ülkedeki tüm kaynaklar devlet tarafından kontrol edilip dağıtılmıştır. 80'li yıllardan sonra ise liberal ekonomi hakim olsa da devletçi yapı varlığını devam ettirmiştir (Öztürk vd., 2011: 148).

Ekonomik kalkınmayı tüm bölgelere ve illere eşit pay etmek için bugün Türkiye'de her ilde bir üniversite bulunmaktadır. Ekonomik kalkınma anlamında bu üniversitelerden insan sermayesi birikimi yapması, sosyo-kültürel anlamda toplumun gelişmesi ve bölgenin kurumsal kapasitesine katkıda bulunması istenmektedir. Öyle ki bugün var olan bu üniversitelerin var olan bölgelerde gerek demografik yapısına, toplumsal ve kültürel gelişimine gerekse sanayisine doğrudan ve dolaylı etkileri bulunmaktadır. Dolaylı veya doğrudan olsun, tüm bu etkiler büyük kentlerden ziyade küçük kentlerde daha fazla hissedilmektedir (Yavuzçehre, 2016: 236).

Yükseköğretim kurumlarının tarihsel sürecine bakıldığında Türkiye, batı ülkelerine göre daha geç gelişmiştir. Modern anlamda ilk üniversite olan Bologna Üniversitesi 1088 yılında kurulmuştur daha sonra da sırasıyla 1160 yılında Paris Üniversitesi ve 1167 yılında da Oxford Üniversitesi kurulmuştur. Zamanında papalar, krallar ve şehir yönetimlerince kabul olunmuş olan bu üniversiteler İtalya, İspanya gibi ülkelerde hızla yayılmış ve günümüze kadar gelmeyi başarmışlardır. Türkiye’de Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra yapılan tüm devrimlerle başta Latin alfabesine geçiş ve eğitim seferberlikleriyle eğitim alanında köklü değişimlere gidilmiştir. Öyle ki bu değişimlerden yükseköğretim de payını almıştır. 1950 yılına kadar Türkiye’de sadece İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi yükseköğretim olarak varlığını sürdürmüştür. 1955-1957 yıllarında da Trabzon’da Karadeniz Teknik Üniversitesi, İzmir’de Ege Üniversitesi ve Erzurum’da da Atatürk Üniversitesi gibi İstanbul ve Ankara dışında da üniversiteler kurulmaya başlanmıştır. Cumhuriyetin ilanından itibaren 1973 yılına kadar Türkiye’de üçü İstanbul’da, üçü Ankara’da diğerleri de Trabzon, İzmir, Erzurum, Diyarbakır, Adana ve Eskişehir’de olmak üzere toplam 12 üniversite mevcuttur (Sargın, 2007: 134-138).

1980 sonrasına baktığımızda 1982-1992 yıllarında Antalya, Van, Edirne ve Gaziantep’te üniversiteler kurulmuştur. 1992 yılı ve sonrasında ise her ile bir üniversite anlayışıyla ve vakıf üniversitesi anlayışının oluşmasıyla üniversiteler daha fazla önem taşımaya başlamıştır (Öztürk vd., 2011: 151). Bu yıllarda kurulan üniversitelerden biri de Kocaeli Üniversitesidir.

Kocaeli Üniversitesi 6 fakülte, 1 meslek yüksekokulu ve 3 enstitü ile 1992 yılında Kocaeli ilinde kurulmuştur. 17 Ağustos 1999 tarihinde yaşanan büyük Marmara Depremi’nin etkisiyle üniversitenin binalarının yüzde 75’i yok olmuştur. Marmara Depremi’nden sonra doğanın merkezinde 6500 dönümlük bir alana kurulan Umuttepe Yerleşkesi Türkiye’nin ve dünyanın sayılı kampüs- lerinden biri haline gelmiştir. Bilgi çağına hâkim, saygın ve uluslararası kabul görmüş bir üniversite olma vizyonu ile hareket eden Kocaeli Üniversitesi günümüze 18 fakülte, 2 yüksekokul, 21 meslek yüksekokulu ve bir devlet konservatuvarı ile hizmet vermektedir. 81.000’in üzerinde öğrenciye sahip olan Kocaeli Üniversitesi, 15 araştırma ve uygulama merkezi, 28 araştırma ve uygulama birimi ile ülkenin araştırma ve geliştirme faaliyetleri içinde önemli bir konuma sahiptir. Ayrıca üniversite, 91 öğrenci kulübü ve topluluğu ile toplumsal sorumluluk faaliyetlerine, sosyal ve kültürel etkinliklere de imza atmaktadır (<http://www.kocaeli.edu.tr>).

2. Üniversite Öğrencilerinin Şehir Ekonomisine Etkileri: Kocaeli Üniversitesi Örneği

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Kocaeli Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin Kocaeli şehrinin yerel ekonomisine etkilerini belirlemektir.

2.2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini Kocaeli Üniversitesi'nin sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencileri oluşturmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemine göre sosyal bilimler alanında eğitim veren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF), İletişim Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi öğrencileri örnekleme dâhil edilmiştir. Örneklem sayısının dağılımında, fakültelerde okuyan öğrenci sayılarının oranlarına göre katılımcılar belirlenmiştir. Buna göre araştırma; sırasıyla en çok öğrenciye sahip olan İİBF'den 159, İletişim Fakültesi'nden 95, Fen-Edebiyat Fakültesi'nden 80 ve Eğitim Fakültesi'nden 66 olmak üzere toplam 400 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya fen bilimleri ve sağlık bilimleri öğrencilerinin dahil edilmesinin nedeni bu alanlarda okuyan öğrencilerin meslekleri ile ilgili uygulama masraflarının tespit edilmesinin güçlüğüdür. Sadece bu bölümlerin öğrencilerini temel alan bir başka çalışma ile de bu öğrencilerin şehrin ekonomisine yaptığı katkılar belirlenebilir. Öğrencilerin şehirde yaptıkları harcama hesaplanırken bir eğitim-öğretim yılı süresi sekiz ay olarak kabul edilmiştir.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Anketler fakültelerde yüz yüze görüşme tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Anket formunun oluşturulmasında Kaşlı ve Serel (2008)'in çalışması temel alınmıştır. Dönemin şartları göz önünde bulundurularak bazı ekleme ve çıkartmalar sonucunda yeni bir anket formu oluşturulmuştur.

2.4. Araştırmanın Bulguları

Öğrencilerin Genel Özelliklerine Yönelik Bulgular

Katılımcıların genel özelliklerinin belirtildiği bu bölümde, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim aldıkları fakülte ve Kocaeli'ye geldikleri şehirlerin bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Genel Özellikleri

Cinsiyet	Sayı	Yüzde	Yaş	Sayı	Yüzde	Fakülte	Sayı	Yüzde
Kadın	287	71,8	18-22	319	79,7	Eğitim	66	16,5
Erkek	113	28,2	23-27	68	17	Fen Edebiyat	80	20
-	-	-	28 ve üzeri	13	3,3	İİBF	159	39,7
-	-	-	-	-	-	İletişim	95	23,8
Toplam	400	100		400	100		400	100

Tablo-2'de görüldüğü gibi 287 kadın ve 113 erkek öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada katılımcılar yüzde 79,7 oranıyla en çok 18-22 yaş aralığındayken, bu oranı yüzde 17 ile 23-27 yaş aralığı takip etmiştir. Oranın en az olduğu yaş aralığı ise yüzde 3,3 ile 28 yaş veya üzeri olmuştur.

Örneklem sayısının fakültele dağıtılmasında, fakültelede okuyan öğrencilerin sayısı göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre örneklem dâhilindeki fakültele arasında en çok öğrenciye sahip olan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin öğrencileri örneklemin yüzde 39,7'sini oluştururken İletişim Fakültesi öğrencileri yüzde 23,8'ini, Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri yüzde 20'sini ve Eğitim Fakültesi öğrencileri yüzde 16,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 3: Katılımcıların Kocaeli'ye Geldiği Şehirler

Şehir	Sayı	Yüzde
Kocaeli	125	31,3
İstanbul	114	28,5
Bursa	24	6
Sakarya	14	3,5
Ankara	8	2
Ordu	7	1,8
Tekirdağ	6	1,6
Çanakkale	5	1,3
Zonguldak	5	1,3
Bolu	4	1
Düzce	4	1
Eskişehir	4	1
Mardin	4	1

Rize	4	1
Diğer	72	17,7
Toplam	400	100

Öğrencilerin barınma özelliklerinin dağılımı Tablo-4'te yer almaktadır. Buna göre katılımcıların yüzde 46,2 oranındaki en büyük kısmı barındığı yeri öğrenci yurdu olarak belirtmiştir. İkinci sırada yer alan barınma şekli yüzde 25 oranı ile kendi evi olurken; üçüncü sırada yüzde 17,7'lik oranla kiralık ev yer almıştır. Tablo-2'de yer alan katılımcıların yüzde 31,3'ünün eğitim süreçleri öncesinde de Kocaeli'de yaşıyor olmaları kiralık evde kalan öğrencilerin oranının kendi evinde kalan öğrencilerin oranından daha düşük olmasını açıklamaktadır. Yine Tablo-2'de görüldüğü gibi Kocaeli Üniversitesi; Kocaeli'nin çevre illeri olan İstanbul, Bursa ve Sakarya'dan büyük oranda öğrenci çekmektedir. Çevre illerden gelen öğrenciler Kocaeli'de yaşamaktansa yaşadıkları yerden servisle gelip gitmeyi tercih edebilmektedirler. Araştırmada bu soruya servisle geldikleri yanıtı verenlerin oranı yüzde 10 olarak saptanmıştır. Ankette diğer seçeneğine yanıt veren katılımcılar; akraba yanı, lojman veya pansiyonda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Barınma Özelliklerine Yönelik Bulgular

Katılımcılara barınma ihtiyacını karşılamak için eğitim süreçleri boyunca nerede yaşadıkları sorusu sorulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Barınma Özellikleri

Barınma	Sayı	Yüzde
Kendi Evim	100	25,0
Kiralık Ev	71	17,8
Öğrenci Yurdu	185	46,2
Servisle Geliyorum	40	10,0
Diğer	4	1,0
Toplam	400	100

Öğrencilerin barınma özelliklerinin dağılımı Tablo-4'te yer almaktadır. Buna göre katılımcıların yüzde 46,2 oranındaki en büyük kısmı barındığı yeri öğrenci yurdu olarak belirtmiştir. İkinci sırada yer alan barınma şekli yüzde 25 oranı ile kendi evi olurken; üçüncü sırada yüzde 17,7'lik oranla kiralık ev yer almıştır. Tablo-2'de yer alan katılımcıların yüzde 31,3'ünün eğitim süreçleri öncesinde de Kocaeli'de yaşıyor olmaları kiralık evde kalan öğrencilerin oranının kendi evinde kalan öğrencilerin oranından daha düşük olmasını açıklamaktadır.

Yine Tablo-2’de görüldüğü gibi Kocaeli Üniversitesi; Kocaeli’nin çevre illeri olan İstanbul, Bursa ve Sakarya’dan büyük oranda öğrenci çekmektedir. Çevre illerden gelen öğrenciler Kocaeli’de yaşamaktansa yaşadıkları yerden servisle gelip gitmeyi tercih edebilmektedirler. Araştırmada bu soruya servisle geldikleri yanıt verenlerin oranı yüzde 10 olarak saptanmıştır. Ankette diğer seçeneğine yanıt veren katılımcılar; akraba yanı, lojman veya pansiyonda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin Kocaeli’ye Yönelik Düşünceleri

Bu bölümde katılımcıların Kocaeli şehrini ne ölçüde tanıdığına ve Kocaeli Üniversitesini tercihlerine yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Kocaeli’yi Tanıma Durumu

Şehri Tanıma	Sayı	Yüzde
Hiç tanımıyorum	25	6,3
Genel bilgim var	254	63,5
İyi tanıyorum	121	30,2
Toplam	400	100

Katılımcıların Kocaeli’yi tanıma durumu Tablo-5’te yer almaktadır. Buna göre katılımcıların yüzde 63,5 oranlık en büyük kısmı Kocaeli ile ilgili genel bilgileri olduğu seçeneğini işaretleyerek şehir hakkındaki bilgilerinin yüzeysel olduğunu belirtmiştir. Geriye kalan katılımcıların yüzde 30,2 oranlık kısmı Kocaeli’yi iyi tanıdıklarını, yüzde 6,3 oranlık kısmı hiç tanımadıklarını belirtmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Kocaeli Üniversitesini Tercih Nedenleri

Tercih Nedeni	Sayı	Yüzde
Yaşadığım şehre yakınlığı	216	54
Tavsiye edildiği için	30	7,5
Eğitim öğretimdeki şöhreti	24	6
Puanı	76	19
Üniversite çevresinin güzelliği	5	1,3
Kocaeli ile ilgili önceki bilgilerim	27	6,7
Diğer	22	5,5
Toplam	400	100

Araştırmada katılımcılara Kocaeli Üniversitesini tercih etme nedenleri de sorulmuştur ve katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo-6'da yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin yüzde 54'ü Kocaeli Üniversitesini tercih etme nedeni olarak yaşadığı şehre yakınlığını göstermiştir. En çok işaretlenen ikinci şık yüzde 19 oran ile puanının burayı tutturduğu için tercih ettiğini ifade etmiştir. Bunları sırasıyla yüzde 7,5 oran ile tavsiye edildiği, yüzde 6,7 oran ile Kocaeli ile ilgili önceki bilgileri, yüzde 6 oran ile eğitim öğretimdeki şöhreti ve yüzde 1,3 oran ile üniversite çevresinin güzelliği nedenleri izlemiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Tekrar Kocaeli Üniversitesini Tercih Etme Durumları

Tekrar KOÜ	Sayı	Yüzde
Evet	101	25,2
Kararsızım	151	37,8
Hayır	148	37
Toplam	400	100

Araştırmada yer alan sorulardan bir diğeri katılımcıların tekrar öğrenci olma şansları olsa Kocaeli Üniversitesini tercih edip etmeyeceği ile ilgilidir. Tablo-7'de yer alan yanıtlara göre tekrar öğrenci olma şansı olan katılımcıların yüzde 37'si Kocaeli Üniversitesini tercih etmeyeceğini belirtirken yüzde 25,2'si tekrar Kocaeli Üniversitesini tercih edeceğini belirtmiştir. Bu konuda kararsız olduğunu belirtenlerin oranı ise yüzde 37,8 olarak saptanmıştır.

Öğrencilerin Kocaeli'de Yaşam Maliyetine Yönelik Algıları

Bu bölümde katılımcıların Kocaeli'de öğrenci olarak yaşama maliyetinin diğer şehirlere oranla ne ölçüde farklılık gösterdiğini düşündüklerine yönelik elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8: Kocaeli'deki Öğrenci Maliyetlerinin Diğer Şehirlere Oranı

Öğrenci Maliyeti	Sayı	Yüzde
Çok Pahalı	22	5,5
Pahalı	167	41,7
Aynı	166	41,5
Düşük	43	10,8
Çok Düşük	2	0,5
Toplam	400	100

Katılımcılara Kocaeli şehrinde öğrenci olarak yaşama maliyetinin diğer şehirlere göre nasıl olduğuna yönelik olan araştırma sorusuna verilen yanıtlar Tablo-8'de yer almaktadır. Buna göre Kocaeli şehrinde öğrenci olarak yaşama maliyetini diğer şehirlere göre pahalı bulanların oranı yüzde 41,7; aynı düzeyde bulanların oranı yüzde 41,5; daha düşük bulanların oranı yüzde 10,8, çok pahalı bulanların oranı yüzde 5,5 ve çok düşük bulanların oranı yüzde 0,5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 9: Kocaeli'deki Beslenme Maliyetlerinin Diğer Şehirlere Oranı

Beslenme	Sayı	Yüzde
Çok Pahalı	23	5,7
Pahalı	137	34,2
Aynı	235	58,8
Düşük	4	1
Çok Düşük	1	0,3
Toplam	400	100

Katılımcıların Kocaeli'deki beslenme maliyetlerinin diğer şehirlere göre nasıl olduğuna yönelik araştırma sorusuna vermiş oldukları yanıtlar Tablo-9'de yer almaktadır. Buna göre Kocaeli'deki beslenme maliyetinin diğer şehirlere göre aynı düzeyde olduğunu söyleyen katılımcıların oranı yüzde 58,8; daha pahalı olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 35,2; çok pahalı olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 5,7; daha düşük olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 1 ve son olarak çok düşük olduğunu söyleyenlerin oranı ise yüzde 0,3 olarak belirlenmiştir.

Tablo 10: Kocaeli'deki Konaklama Maliyetlerinin Diğer Şehirlere Oranı

Konaklama	Sayı	Yüzde
Çok Pahalı	34	8,5
Pahalı	164	41
Aynı	186	46,5
Düşük	14	3,5
Çok Düşük	2	0,5
Toplam	400	100

Katılımcıların Kocaeli'deki konaklama maliyetlerinin diğer şehirlerdeki konaklama maliyetlerine göre nasıl olduğuna yönelik araştırma sorusuna vermiş oldukları yanıtlar Tablo-10'da yer almaktadır. Buna göre Kocaeli'deki konaklama maliyetlerinin diğer şehirlere göre aynı düzeyde olduğu yanıtı veren katılımcıların oranı yüzde 46,5; pahalı olduğu yanıtı verenlerin oranı yüzde 41; çok pahalı olduğu yanıtını verenlerin oranı yüzde 8,5; daha düşük olduğu yanıtı verenlerin oranı yüzde 3,5 ve çok düşük olduğunu düşünenlerin oranı ise yüzde 0,5'dir.

Öğrencilerin Kocaeli'de Yapmış Oldukları Harcamalar

Araştırmanın bu bölümde katılımcıların Kocaeli'de farklı kalemlerde ne kadar harcama yaptıklarına yönelik elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 11: Katılımcıların Kocaeli'deki Harcamaları

	Toplam harcama (TL)	Kişi başı ortalama (TL)	Yüzde	Aylık kişi başı ortalama (TL)
Şehir içi ulaşım	273.376,00	683,44	6,98	85,43
Konaklama	539.488,00	1.348,72	13,79	168,59
Üniversite kantini	162.400,00	406,00	4,15	50,75
Üniversite yemekhanesi	147.776,00	369,44	3,77	46,18
Market	205.184,00	512,96	5,24	64,12
Kafe	209.376,00	523,44	5,35	65,43
Sinema	60.160,00	150,40	1,53	18,80
Tiyatro	34.176,00	85,44	0,97	10,68
Spor	43.200,00	108,00	1,10	13,50
Konser	37.376,00	93,44	0,95	11,68
Eğlence	96.000,00	240,00	2,55	30,00
Isınma	593.088,00	1.482,72	15,16	185,34
Elektrik-su	576.896,00	1.442,24	14,45	180,28
İletişim	103.680,00	259,20	2,65	32,40
Kitap-dergi	188.800,00	472,00	4,81	59,00
Fotokopi	165.376,00	413,44	4,32	51,68
Kırtasiye	137.184,00	342,96	3,60	42,87
Giyim	337.792,00	844,48	8,63	105,56
Toplam	3.911.328,00	9.778,32	100	1.222,29

Tablo-11’de yer alan verilere göre katılımcıların Kocaeli’de ev kirası ve yurt ücreti gibi konaklama için yapmış oldukları harcamaların toplamı 539.488,00 TL olarak belirlenmiştir. Bu tutarın kişi başına düşen yıllık ortalaması 1.348,72 TL iken aylık ortalaması 168,59 TL olmuştur.

Şehir içi ulaşım, market, elektrik, su, iletişim ve ısınma harcamalarının toplamına bir arada değerlendirildiğinde katılımcıların yıllık kişi başı 4.380,56 TL’yi temel ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları görülmektedir. Bu da yıllık toplam 1.752.224,00 TL’yi bulmaktadır.

Katılımcıların harcama yaptıkları önemli kalemlerden biri olan sosyo- kültürel harcamalar kafe, sinema, tiyatro, konser, spor ve eğlence olarak ele alınmıştır. Bu harcamaların her birinin toplamı yıllık kişi başı 1.200,72 TL iken yıllık toplamı 480.288,00 TL’dir.

Katılımcıların toplam bütçelerinden aylık ortalama kişi başı 96,93 TL’yi üniversite yemekhanesi ve kantinine ayırdıkları tespit edilmiştir. Bu da yıllık kişi başı 775,44 TL’ye denk gelmektedir. Buna bakılarak yemekhane ve kantin harcamalarının, kafe harcamasından düşük olması öğrencilerin okul içinde harcama yapmaktansa okul dışında harcama yapmayı tercih ettiklerini göstermektedir.

Eğitim-öğretim giderleri olarak kitap, dergi, fotokopi ve kırtasiye harcamaları öğrenciler için zorunlu ihtiyaçlar arasındadır. Katılımcıların bu harcamalar için yıllık kişi başı ortalama 1.228,4 TL ve yıllık toplam 491.360,00 TL harcadıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin en çok bütçe ayırdıkları ihtiyaçlardan olan giyim için yıllık kişi başına 844,48 TL harcanırken bu tutarın yıllık toplamı 337.792,00 TL’dir.

400 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bu araştırmaya göre, tüm gider kalemleri toplandığında öğrencilerin Kocaeli şehrinde bir eğitim-öğretim yılında ortalama 9.778,32 TL harcama yaptığı ifade edilebilir. Kocaeli Üniversitesi’nde eğitim-öğretime devam eden 81.000 öğrenci olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin Kocaeli ekonomisine yılda toplam 792.043.920,00 TL katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde üniversitelerin buldukları şehrin yerel ekonomisine yaptıkları katkı göz ardı edilemez. Kocaeli gibi büyük şehirler buldukları potansiyelleri sayesinde daha fazla öğrenciyi kendilerine çekmektedir. Bu sayede üniversitelerin şehrin sosyal ve kültürel gelişmişlik seviyesini arttırmasının yanında yerel ekonomisine de katkıda bulunmaktadır.

Kocaeli’de öğrencilerin barınma durumuna incelendiğinde kendi evinde yaşayanların oranının kirada yaşayanların oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu eğitim süreçleri öncesinde de Kocaeli’de yaşayan katılımcı sayısının diğer şehirlerde yaşayanlara göre çok daha fazla olması açıklamaktadır. Kocaeli başta çevre illeri olan İstanbul, Sakarya ve Bursa olmak üzere en çok Marmara Bölgesi’ndeki illerden öğrenci almaktadır. Bunu İç Anadolu Bölgesi ve Batı Karadeniz’deki iller takip etmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin yüzde 10’u şehir dışında yaşamakta ve eğitimi için servis kullanmaktadır. Şehir dışında yaşayıp, okula servisle gelip giden öğrencilerin şehirde kalmaları sağlanırsa, ekonomiye de sağlanan katkı artmış olacaktır. Buna yönelik öğrencilerin şehirde kalmak isteyecekleri ekonomik koşullar sağlanmalı ve sosyal, kültürel ve akademik etkinlikler yaratılmalıdır.

Öğrencilerin sinema, tiyatro, konser gibi sanatsal faaliyetler ve spor faaliyetleri için ayırdıkları bütçenin diğer harcama kalemlerine oranla azlığı dikkat çekmektedir. Öğrenciler düşünülerek şehirde bu gibi etkinliklerin arttırılması hem yerel ekonomi için olumlu sonuçlar doğururken hem de üniversitelerin topluma her anlamda daha donanımlı bireyler yetiştirmesine olanak sağlayacaktır.

Şehre yönelik yapılacak bu düzenlemelerin başka getirileri de olacaktır. Hem öğrenciliği öncesinde de Kocaeli’de yaşadığını belirtenlerin oranı hem de Kocaeli’yi iyi tanıdığını söyleyenlerin oranı araştırmaya dâhil olan katılımcıların yaklaşık üçte birine tekabül ederek örtüşmektedir. Bu nedenle Kocaeli’ye okumak için başka yerlerden gelen öğrencilerin büyük oranda şehir hakkında genel bir bilgiye sahip olan ya da şehri tanımayan öğrenciler olduğu söylenebilir. Öğrencilere yönelik olarak yapılacak etkinliklerle araştırmada elde edilen diğer bir bulgu olan öğrencilerin şehir hakkındaki bilgilerinin yüzeysellik sorunu da ortadan kaldırılacak ve şehrin tanıtımı sağlanmış olacaktır.

Tanıdıklarının tavsiyeleri öğrencilerin üniversite tercihlerinde büyük etkiye sahiptir. Yapılan bu araştırmaya göre Kocaeli Üniversitesi’ni tavsiye sonucu tercih edenlerin oranı diğer tercih nedenlerine oranla oldukça düşüktür. Başta öğrenciler olmak üzere hedef kitlelere yönelik yapılacak çalışmalarla, şehrin imajı iyileştirilerek Kocaeli önerilen bir şehir haline getirilebilir.

Öğrencilere göre Kocaeli’de beslenme, konaklama ve öğrenci mali- yetlerinin diğer şehirlerle büyük oranda benzerlik gösterdiği araştırmanın bir diğer bulgusudur. Öğrencilerin hem üniversite kantini ve yemekhanesinde hem de kafelerde harcama yaptığı görülmektedir; fakat öğrenciler tarafından kafelere ayrılan bütçe yemekhane ve kantin bütçesinden daha fazladır. Kafeler üniversite kampüslerinde olabildiği gibi daha çok şehir merkezlerinde konumlanmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin kafe harcamalarının büyük kısmının yerel ekonomiye katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, öğrencilerin ısınma, elektrik, su ve konaklama gibi zorunlu ihtiyaçlarından sonra en çok bütçeyi giyime ayırdığını da göstermektedir.

Araştırmaya dâhil edilmeyen fen bilimleri ve sağlık bilimleri öğrencilerinin eğitim-öğretim süreçleri boyunca yaptıkları masrafların çokluğu göz önünde bulundurulduğunda aslında Kocaeli Üniversitesi’nin Kocaeli’nin yerel ekonomisine yaptığı katkının araştırmada elde edilen miktardan daha fazla olacağı söylenebilir. Daha net bir miktar elde etmek için bu bölümlerde okuyan öğrencilerin ekonomiye yaptıkları katkıyı ölçen başka bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akçakanat, Tahsin vd. (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yıllara Örneği." SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi (22): 165- 178.

Baş, Kemal (2001). "Ekonomik Büyüme, Gelir Dağılımı, Eğitim Ve Nüfus Artışı İlişkileri: Türkiye Örneği." H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 19 (3): 47-60.

Beck, Roger vd. (1995). "Economic Impact Studies Of Regional Public Colleges and Universities." Growth and Change (26): 245-260.

Bleaney, Michael F. (1992). "What Does a Universities Add To Its Local Economy?" Applied Economics 24(3): 305-311.

Bonner, Ernest R. (1968). "The Economic Impact of a University on its Local Community." Journal of The American Institute of Planners 34 (5): 339-343.

Çatalbaş, Nazım (2007). "Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?" Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı: 90-101.

Erilli, Necati Alp (2018). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Ekonomisine Katkıları: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği." Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi 2 (1): 79-96.

Çatalbaş, Nazım (2007). "Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?" Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı: 90-101.

Erilli, Necati Alp (2018). "Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Ekonomisine Katkıları: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği." Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi 2 (1): 79-96.

Erkekoğlu, Hatice (2000). "Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği." E.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (16): 211-229.

Glasson, John (2003). "The Widening Local and Regional Development Impacts of the Modern University – A Tale of Two Cities (and North-South Perspectives)." Local Economy 18 (1): 21-37.

Görkemli, Hayriye Nur (2009). "Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri." Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (22): 169-186.

Kaşlı, Mehmet ve Serel, Alparslan (2008). "Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma." Yönetim ve Ekonomi 15 (2): 99-113.

Kocaeli Üniversitesi. <http://www.kocaeli.edu.tr/hakkimizda.php>. Erişim Tarihi: 10.01.2019.

Öztürk, Salih vd. (2011). "Anadolu'da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları." Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 8 (16): 145-158.

Pellenbarg, Piet. H. (2005). "How to Calculate The Impact of a University on the Regional Economy. A Case Study of the University of Groningen in The Netherlands." Bilgi ve Bölgesel Ekonomik Kalkınma Konferansı. Barcelona: 9-11 Haziran 2005.

Sargın, Sevil (2007). "Türkiye'de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı." Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3 (5): 133-150.

Tavoletti, Ernesto (2007). The Local and Regional Economic Role of Universities: The Case of the University of Cardiff. Università Degli Studi Di Macerata, Macerata.